

5.3.2021

Matkailu- ravintola- ja tapahtuma-ala Helsingissä

Fact Sheet

Helsingin kaupunki, elinkeino-osasto
Koonnut erityissuunnittelija Jukka Punamäki

1. Tilastot

Matkailu lukuina

- Matkailua mitataan useimmiten yöpymisillä, koska tämä on tällä hetkellä käytännössä ainut asia, jota mitataan kaikkialla maailmassa suhteellisen samalla tavalla. Suomessa yöpymisiä tilastoi [Tilastokeskus](#). Kaikki eivät kuitenkaan yövy hotelleissa tai muissa rekisteröidyissä majoitusliikkeissä, joten kokonaisvolyymeistä kuten matkailijamääristä yöpymiset eivät kerro.
- Tällä hetkellä arvioita ulkomaisten matkailijamääristä ja esimerkiksi kuluttamisesta saadaan [rajahaastattelututkimuksesta](#).
- Yöpymisistä saadaan tietoa kuukausitasolla noin kuukauden viiveellä. Matkailun kuukausitasoiset tilastot kerää TAK [Visitory –palveluun](#). Hotellien käyttöasteista saadaan tietoa päivätasolla ja näitä tietoja raportoidaan Helsingin kaupungilla sisäisesti viikoittain. Nämä luottamukselliset tiedot kerää majoitusliikkeiltä [Benchmarking Alliance](#).
- Lisäksi lentoliikenteen matkustajamääristä saadaan [Finavialta](#) tietoa kuukausittain noin viikko kunkin kuukauden päättymisen jälkeen.

1.1 Yöpymiset

Yöpymiset ja hotellimyynti:

- **Vuosi 2019**
 - Helsingissä oli edellisenä ”normaalina” vuonna 2019 noin 4,5 miljoonaa yöpymistä, joista 54 prosenttia oli ulkomaalaisia. Ulkomaalaisten osuus yöpymisistä on suurimmillaan loppukesästä, jolloin osuus on yli 60 prosenttia, ja pienimmillään loppusyksystä. Yöpymisiä on eniten kesällä. Kotimaisten yöpymisten sesonkihuippu osuu heinäkuuhun ja ulkomaisten elokuuhun. Helsingin osuus Suomen kaikista yöpymisistä oli vuonna 2019 19 prosenttia; toukokuussa peräti 24 prosenttia.
 - Normaalitylanteessa Helsingin yöpymisistä lähes puolet liittyy työmatkoihin. Tämä tieto kerätään hotellikorteista eikä ole täysin luotettava.
 - Yöpymiset asuinmaittain top 10 vuonna 2019: Suomi 2 080 000, Venäjä 215 000, Saksa 203 000, Yhdysvallat, 182 000, Englanti 158 000, Ruotsi 146 000, Japani 144 000, Kiina 116 000, Ranska 76 000, Italia 69 000.
 - Pohjoismaisista pääkaupungeista Tukholma, Kööpenhamina ja Oslokin ovat yöpymisvertailussa selvästi Helsinkiä edellä. Tukholmassa oli vuonna 2019 yli 10 miljoonaa yöpymistä ja Kööpenhaminassakin 9,3 miljoonaa. Tallinnassa ja Reykjavikissa yöpymisiä on Helsinkiä vähemmän, joskin ulkomaissa yöpymisissä molemmat menevät Helsingin ohi.
 - Helsingin virallinen huonekapasiteetti oli vuonna 2019 noin 10 500 huonetta (Tukholma noin 23 000, Kööpenhamina noin 17 000). Vuosikymmenen aikana määrä on kasvanut noin kahdellatuhannella. Muiden majoitusmuotojen osuus kokonaisuudesta lienee lähellä 20 prosenttia, ehkä ylikin. Airbnb:n ja vastaavien kapasiteetti oli karkeiden arvioiden mukaan viime vuonna noin 2500 kohdetta. Airbnb tilastot kerää [AirDNA](#).
 - Helsinki Marketing pitää kirjaa hotellihuoneista kongressihakuja varten ja heillä aktiivisia huoneita on tiedossa 12 942 kpl.

- Helsingin rekisteröidyn majoituksen myynti oli vuonna 2019 noin 350 miljoonaa euroa, mikä on noin neljänneksen koko Suomen myynnistä. Airbnb:n ja vastaavien myynnin karkea arvio on noin 40 miljoonaa euroa, mikä vastaa Suomen myynnistä vajaata kolmannesta.
- Helsingin rekisteröityjen majoitusliikkeiden käyttöaste oli vuonna 2019 74,3 prosenttia. Vuotta aiemmin käyttöaste oli 75,9 prosenttia. Tässä näkyy kasvaneen kapasiteetin vaikutus. Käyttöaste on hienokseltaan noussut vuosikymmenen alun 67 prosentin tasolta. Käyttöaste oli vuonna 2019 korkeimmillaan loppukesästä, jolloin käyttöaste oli 83-85 prosenttia. Kiireisimmän sesongin aikaan hotellikapasiteetti on ollut lähes täyskäytössä.
- **Vuosi 2020**
 - Yöpymisiä oli noin 1,6 miljoonaa, joista ulkomaisia oli 30 prosenttia ja kotimaisia 70 prosenttia.
 - Tammi –helmikuussa tehtiin kaikkien aikojen ennätykset kyseisten kuukausien osalta.
 - Yöpymisten määrä väheni vuonna 2020 64 prosenttia edellisvuoteen verrattuna (ulkomaiset 79,5 prosenttia ja kotimaiset 46 prosenttia). Lapissa (sisältäen Kuusamon) yöpymiset laskivat 30 prosenttia ja koko Suomessa 38 prosenttia.
 - Helsingin markkinaosuus koko Suomen yöpymisistä laski vuoden 2019 19 prosentista vuoden 2020 11,3 prosenttiin. Lapin markkinaosuus kasvoi 13,5 prosentista 14,3 prosenttiin. Eli kriisi kohteli Helsinkiä selkeästi muuta maata kovemmin.
- **Vuosi 2021**
 - Ennakkotietojen mukaan tammikuun käyttöaste on 12 prosentin tietämillä kun se normaalisi on 65 prosentin luokkaa. Tammikuu on perinteisesti vuoden heikoimpia kuukausia joka tapauksessa.
 - Isot hotelliketjut viestittävät alkuvuodesta 2021 todella kriittisestä tilanteesta.

1.2 Liikenne

Lentomatrustajat

- **Vuosi 2019**
 - Lentomatrustajien määrä Helsinki-Vantaalla on viime vuosina noussut voimakkaasti. Vuonna 2018 kasvuprosentit olivat kaksinumeroisia ja vielä vuonna 2019 huomattavia. Kaikkein voimakkainta tämä kasvu on ollut vaihtomatrustajissa. Vuonna 2019 Helsinki-Vantaan matrustajamäärä lähenteli jo 22 miljoonaa, mikä oli noin viisi prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin.
- **Vuosi 2020**
 - Vuonna 2020 [Helsinki-Vantaan matrustajamäärä](#) oli 5 miljoonaa, eli matrustajamäärä putosi noin 77 prosenttia.

Laivamatrustajat

- **Vuosi 2019**
 - Helsingin Sataman matrustajaliikenteen volyyymi oli vuonna 2019 12,2 miljoonaa mukaan lukien linja- ja kansainvälisen risteilyliikenteen matrustajat. Viron osuus linjaliikenteestä 77 % ja Ruotsin osuus 20 %
 - Linjaliikenteen matrustajat: 11,6M
 - Risteilymatrustajat: 604 756
- **Vuosi 2020**
 - Vuonna 2020 Helsingin sataman matrustajavolyymi oli 4,8 miljoonaa matrustajaa.

Risteilyt

- **Vuosi 2019**
 - Vuonna 2019 tehtiin [uusi ennätys](#) kansainvälisten risteilyvieraiden määrän osalta, yhteensä 604 756 risteilymatrustajaa.
 - Vuonna 2019 tehtiin [tutkimus risteilyvieraiden rahankäytöstä](#). Kokonaisrahankäyttö Helsingissä on tutkimuksen mukaan noin 25 miljoonaa euroa.
- **Vuosi 2020**
 - Vuonna 2020 Helsinkiin ei saapunut yhtäkään risteilijää.
- **Vuosi 2021**
 - Satamalla on 250 varausta tulevalle kesälle. Koko kv risteilyliikenteen toteutuminen on täysin epäselvä - peruutuksia tulee joka viikko kv varustamoilta Euroopan rokote- ja koronatilanteesta johtuen.

1.3 Työllisyys ja matkailutulo

Matkailun työllisyys

- **Vuosi 2018**
 - [Matkailun tulo- ja työllisyystutkimuksen](#) mukaan matkailun kokonaistyöllisyysvaikutus Helsingissä oli vuonna 2018 enintään 10 292 henkilötyövuotta.
 - TEM:in [alueellisen matkailutilinpidon](#) mukaan matkailu työllisti Uudellamaalla vuonna 2018 57 000 ihmistä. Tämä on noin 40 prosenttia kaikista matkailun työllisistä, joita on koko Suomessa 142 000.
 - Kaksi edellistä lukua eivät ole vertailukelpoiset eri tutkimusmenetelmistä johtuen.
- **Vuosi 2020**
 - Mikäli verrataan Uudenmaan yöpymisiä vuonna 2019 (7 miljoonaa) ja 2020 (2,8 miljoonaa), on pudotus 60 prosenttia. Jos hyödynnetään tätä 60 prosenttia työllisyyden arviointiin, niin Uudellamaalla on matkailualalla 34 000 työtöntä. **Tämä on vain hyvin karkea suuntaa antava laskelma, eikä sitä voi mitenkään pitää totuutena.**

Matkailutulo

- **Vuosi 2018**
 - Toukokuussa 2020 valmistuneen [Helsingin matkailutulo ja -työllisyys vuonna 2018](#) -tutkimuksen mukaan Helsingin välitön matkailutulo on noin 1,6 miljardia euroa. Tämä sisältää kotimaisten ja ulkomaisten tuoman tulon Helsinkiin (ei sisällä suomalaisten ulkomaan matkailusta aiheutuvaa tuloa Helsingille)
 - [TEM:in mukaan](#) Suomen matkailun kokonaiskäyntä vuonna 2018 oli 15,7 miljardia euroa. Tästä kohdistui Uudellemaalle 8 miljardia euroa.
- **Vuosi 2020**
 - Matkailutulon menestystä Helsingissä on erittäin vaikeaa arvioida.
 - Mikäli matkailutulon pudotuksen suuruus johdetaan samalla tavalla kuin työllisyydessä, eli yöpymisten pudotuksen määrällä, on matkailutulo pudonnut Uudellamaalla vuonna 2020 4,8 miljardia euroa. Tästä valtaosa kohdistuu Helsinkiin. On kuitenkin tärkeää nostaa esille lentoaseman suuri vaikutus.
 - [TEM arvioi](#), että Koronapandemia on leikannut matkailijoiden kulutuksesta Suomessa lähes 7 miljardia euroa.

1.4 Tapahtumat

Ammattilaistapahtumat

- **Vuosi 2019**
 - Normaalisti Helsingin matkailusta noin puolet on työperäistä matkustamista ja tässä Helsinki poikkeaa Suomen muista kaupungeista ja alueista.
 - Kongressidelegaattien määrä Helsingissä oli vuonna 2019 84 000 kokous- ja kongressivierasta. Tämän lisäksi liike-elämän muut tapaamiset. Kongressivieras viipyy pidempään ja jättää kaupunkiin muita matkailijoita enemmän rahaa. Liike-elämän tapaamiset ja kongressimatkailu tuovat Helsinkiin vuodessa arviolta noin 400 miljoonaa euroa sisältäen kerrannaisvaikutukset.
- **Vuosi 2020**
 - Vapaa-ajan matkailijat viettivät Helsingissä 876 000 yötä (-64,1 %) ja business-matkailijat 741 000 yötä (-63,8 %).
 - Helsingin kongresseihin saatiin n. 19 000 kongressivierasta, joista noin 4000 tuli Helsinkiin ja loput osallistuivat virtuaalisesti. Lisäksi suurin osa jo saaduista kongresseista siirrettiin tuleville vuosille tai peruttiin.
- **Vuosi 2021**
 - Helsinkiin on vahvistunut 104 kongressia vuosille 2021- 2030. Näiden kongressien arvioitu yhteenlaskettu osallistujamäärä 57 360.
 - Työperäisen matkustuksen [odotetaan elpävän vuoden 2019 tasolle vasta vuonna 2025.](#)

Yleisötapahtumat

- **Vuosi 2019**
 - Tapahtumien taloudellista vaikutusta on vaikea arvioida, koska virallinen toimialaluokitus ei tunnista tapahtumateollisuutta omaksi toimialakseen. Tapahtumateollisuus ry on arvioinut [alan liikevaihdoksi Suomessa noin 2 miljardia euroa](#). Tapahtumat on yksi merkittävimmistä matkailua lisäävistä voimista kaupungissa.
 - Alan liikevaihto on liki kaksinkertaistunut vuosina 2012-2019 ja kannattavuus kasvoi varsinkin vuosina 2018-2019 isoja loikkia (Tapahtumateollisuuden toimialaraportti 2020 [osa 1](#) ja [osa 2](#))
 - Helsingissä järjestetään erityisesti kesäkaudella lukuisia tapahtumia ilmaistapahtumista useita päiviä kestäviin festivaaleihin. Näiden erilaisten tapahtumien taloudellisten vaikutusten arvioiminen on vaikeaa ei vähiten tästä erilaisuudesta johtuen.
- **Vuosi 2020**
 - Arvion mukaan koko alan liikevaihto Suomessa laski [noin 1,5 miljardia euroa kriisin seurauksena](#).
 - Lokakuun lopussa valmistuneen kyselyn mukaan vain 4 prosentilla yrityksistä oli liiketoimintaa käynnissä hyvissä määrin ja 62% yrityksistä ilmoitti että toimintaedellytykset on olemassa enää maksimissaan kuusi kuukautta (Lähde – tapahtumateollisuus ry – tilannekatsaus 2/2021).
- **Vuosi 2021**
 - Ensimmäiset alan konkurssit on jo nähty tammikuussa 2021. Tapahtumajärjestäjät edelleen toiveikkaita, mutta maailmalta kantautuu tietoja jo nyt tapahtumien perumisesta koko kesältä.
 - Päätöksiä kesän tapahtumien suhteen tehdään luultavasti maaliskuuhun tienoilla.
 - Kaupunkilaisten spontaanit ja ei niin ammattimaisesti järjestetyt tapahtumat tulevat mahdollisesti lisääntymään tulevana kesänä.

1.5 Ravintolat

Ravitsemistoimiala Helsingissä

- **Vuosi 2019**
 - Ravintola-alan toimipaikkojen määrä on jatkanut tasaista kasvua Helsingissä 90-luvun alkupuolelta saakka. Alan toimipaikkojen määrän kasvussa korostuvat erityisesti ruokaravintolat. Hienoista kasvua on tapahtunut myös kahvila-ravintoloissa.
 - Vuonna 2019 toimialan [toimipaikkoja](#) oli Helsingissä yhteensä 2612 kappaletta. Toimipaikkojen määrä on kasvanut 15,4 % vuodesta 2013 vuoteen 2019.
 - Vuonna 2019 toimialan toimipaikkoja oli Suomessa yhteensä 13466 kappaletta. Toimipaikkojen määrä on kasvanut 5,2 % vuodesta 2013 vuoteen 2019.
 - Toimipaikkojen kasvun lisäksi Helsingissä tapahtunut alan liikevaihdon kasvu on ollut voimakkaampaa kuin Suomessa keskimäärin.
 - Helsingin koko ravitsemusalan 1,6 mrd liikevaihto oli 25 prosenttia koko Suomen liikevaihdosta. Ruokaravintoloiden osalta Helsingin [liikevaihto](#) oli 35 % koko Suomen liikevaihdosta.
- **Vuosi 2020**
 - Ravintoloiden elinkeinotoimintaa rajoitettiin voimakkaasti keväällä 2020, jolloin ainoastaan ulosmyynti oli aluksi sallittua. Tämä johti työntekijöiden lomautuksiin ja irtisanomisiin. Rajoitustoimien purkautuessa ja epidemiatilanteen rauhoittuessa kesää kohden, palasi osa työntekijöistä töihin.
 - Ravintola-alan työntekijöiden [työllisyys](#) ei palannut vastaavalle tasolle kesällä 2020 kuin se oli ollut kesällä 2019. Merkille pantavaa on myös erityisen korkea lomautettujen määrä koko loppuvuoden aina kevästä 2020 alkaen.
 - Vuoden 2020 tilastot osoittavat, että pikkujoulukauden jäädessä heikoksi, alkoi työllisyysluvat heiketä jälleen marras-joulukuussa.
- **Vuosi 2021**
 - Heikoksi jäänyt pikkujoulukausi, perinteisesti ravintola-alan heikoimmat alkuvuoden kuukaudet yhdistettynä heikentyvään epidemiatilanteeseen antaa odottaa alalle huonoa alkuvuotta.
 - Valtioneuvoston sulkutilaa koskeva tiedotustilaisuus 25.2.2021 aiheutti heti tilaisuuden päätyttyä voimakkaita reaktioita alan toimijoissa, mm. NoHo Partners ilmoitti koko henkilöstöä koskevasta yt-neuvotteluista.
 - Elinkeinotoiminnan ei uskota palauvan normaaliksi vielä keväällä sulkutilan päätyttyä, sillä voimakkaiden rajoitustoimien uskotaan jatkuvan myös maaliskuun kolmen viikon sulkutilan jälkeen.

1.6 Asukkaat

Helsinkiäisten mielipide matkailusta

- Vuonna 2019 tehtiin [tutkimus](#) asukkaiden näkemyksistä liittyen matkailuun
- Matkailulla on helsinkiläisten mielestä tärkeä merkitys heidän kaupungilleen. Muualta tulleiden vieraiden tuottamat hyödyt nähdään selvästi haittoja suuremmiksi.

2. Kehittäminen

Helsingin matkailun kehittämisestä ohjaa [matkailun tiekartta](#) ([tilannepäivitys 11/2019](#))

2.1 Matkailun kehittäminen

Matkailu- ravintola- ja tapahtuma-alan keskeiset kehittämisprojektit

- *Kestävä matkailu.* Kestävän matkailun toimenpiteet on koottu [matkailuelinkeino –sivustolle](#).
- *Tiedolla johtaminen.* Erityisesti [Carbon Neutral Tourism](#) –hanke,
- *Digitaalisuus.* Erityisesti verkkokaupan edistäminen osana [Digitähti –hanketta](#).
- *Turvallisuus.* Erityisesti [Helsingin matkailun turvallisuuden alueellinen johtaminen](#) -hanke.
- *Ravintolat.* Ravintolaekosysteemin kehittäminen yhteistyössä Gaia Consultingin kanssa. [Kehittämisprojekti kestää vuoden 2021](#).
- *Merellinen Helsinki.* Merellisen Helsingin kehittämistä jatketaan, vaikka [kärkihanke –status](#) päättyy vuonna 2021. Tulokset ovat olleet erittäin positiivisia.
- *Korona.* Kriisiin on vastattu useilla toimenpiteillä. Niistä voi lukea kahdesta blogikirjoituksesta [täältä](#) ja [täältä](#).
- Lisäksi tärkeä matkailun organisoitumiseen liittyvä kokonaisuus. Helsinki Marketing, Helsinki Business Hub ja Helsinki Abroad [yhdistyvät uuteen yhtiöön vuoden 2021 aikana](#).

2.2 Hotelli-investoinnit

Hotellihankkeet Helsingissä

- **Vuosi 2019**
 - Ennen kriisiä Helsingissä oli suunnitteilla noin 30 hotellihanketta.
- **Vuosi 2020**
 - [Helsinki Business Hubin](#) selvitystyön perusteella näyttää siltä, että joissain hankkeissa voi tulla viiveitä, mutta toistaiseksi hankkeita ei ole vielä juurikaan peruttu. Hotellihankkeet ovat useiden vuosien prosesseja ja nyt suunnittelupöydällä olevat hankkeet valmistuvat vasta 2-4 vuoden päästä.
- **Vuosi 2021**
 - Tilannetta seurataan. 11.2.2021 päivitetty [hotellihankelistaus](#).

2.3 Yhteistyö

Tärkeimmät matkailun, ravintoloiden ja tapahtumien yhteistyöryhmät ja verkostot, joissa Helsinki on mukana

- [Helsingin tekijät -verkosto](#)
- [Visit Finland](#) (mukana useissa eri työryhmissä)
- [Uudenmaan liiton matkailutyöryhmä](#)
- [European Capital of Smart Tourism –ryhmä](#)
- [European Tourism Association - ETOA](#)
- [Nordic Tourism Collective](#)
- [European Cities Marketing - ECM](#)
- [World Tourism Cities Federation - WTCF](#)
- [Cruise Baltic](#)
- [Digital Tourism Think Thank - DTTT](#)
- [Congress Network Finland ry - CNF](#)

- [Suomen matkailuorganisatioiden yhdistys - Suoma ry](#)
- [International Congress and Convention Association — ICCA](#)
- [Global Destination Sustainability Movement - GDS](#)
- [The city Network on Food & Gastronomy - Delice](#)
- [Tapahtumateollisuus ry](#)

Normaalien yhteistyöryhmien lisäksi korona -kriisin aikana on kokoontunut elinkeinojohtajan vetämä Helsingin matkailuelinkeinoryhmä. Edustettuna mm. hotellit, logistiikka, tapahtumajärjestäjät, ravintolat, Mara, TEM, Visit Finland, Smal.

Lisätietoa

Helsingin kaupunki, Elinkeino-osasto
Jukka Punamäki, erityissuunnittelija, **matkailu**
+358 44 713 1753
jukka.punamaki@hel.fi

Helsingin kaupunki, Elinkeino-osasto
Jukka-Pekka Tolvanen, yritysluotsi, **ravintolat**
+358 40 5478345
jukkapekka.tolvanen@hel.fi

Helsingin kaupunki, viestintäosasto
Päivi Munther, projektipäällikkö, **tapahtumat**
+358 40 3342045
paivi.munther@hel.fi

Helsinki Marketing
Laura Aalto, CEO, **markkinointi**
+358 40 507 9660
laura.aalto@hel.fi

Helsingin kaupunki, Elinkeino-osasto
Pekka Mustonen, erikoistutkija, **tilastot**
+358 40 3344778
pekka.mustonen@hel.fi